

การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

The Development of a Handbook for Integrated Learning Management by Using Local-Related Content for Teachers under the Secondary Educational Service Area Office 9

วรรณิ์ สุจิตร์จุล^{1*} นภามารณิ์ ยอดสิน² และ นลินทิพย์ คชพงษ์³

¹วิจัยและวัดผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

³จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*Ajwannee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 2) ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบประเมินคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยเนื้อหา 3 บท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (1) บทนำ ประกอบด้วย ความสำคัญ ความหมาย จุดมุ่งหมาย ลักษณะ รูปแบบ การเขียนแผน และการวัดและประเมินผล (2) ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น ต.โพรงมะเดื่อ อ.เมือง จ.นครปฐม ประกอบด้วย สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม และสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในพื้นที่ ต.โพรงมะเดื่อ อ.เมือง จ.นครปฐม (3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แผนการจัดการเรียนดี และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการท้องถิ่น 2) ครูผู้สอนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ (1) ด้านข้อมูลของคู่มือการจัดการเรียนรู้ (2) ด้านการนำคู่มือไปใช้ประโยชน์ และ (3) ด้านการออกแบบคู่มือฯ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การพัฒนาคู่มือ, การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ, สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research were 1) to develop of a handbook for integrated learning management by using local-related content for teachers under the Secondary Educational Service Area Office 9. 2) to study the teachers' opinion on handbook for integrated learning management by using local-related content for teachers. The samples of this research were 16 teachers who work in Prongmadua Wittayakom School. The research instruments were handbook for integrated learning management and a set of questionnaire. The statistics used in analyzing the data were mean and standard deviation. The findings of this research revealed as follows: 1) The Elements of handbook for

integrated learning management by using local-related content for teachers under the Secondary Educational Service Area Office 9, considered in each elements; (1) the introduction consisted of the important of integrated learning management, the meaning of integrated learning management, the objective of integrated learning management, the characteristic of integrated learning management, the format of integrated learning management, the making of lesson plan of integrated learning management, and the measurement and evaluation of integrated learning management, (2) the information of Prongmadua municipal district consisted of the state of integrated learning management in Prongmadua Wittayakom School and the local-related content of Prongmadua municipal district and (3) the procedure of integrated learning management consisted of the step of integrated learning management by using local-related content, a good lesson plan and the way to manage learning activity of integrated learning management by using local-related content. 2) Teachers' opinions of the handbook for integrated learning management by using local-related content at high level in overall. The Teachers' opinions of the handbook for integrated learning management by using local-related content found that from the highest to the lowest respectively; (1) the information, (2) the application and (3) the design of the handbook for integrated learning management.

Keywords: the development of handbook, integrated learning management, local-related content

1. บทนำ

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญ ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องมีแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับผู้เรียนทั้งด้านความถนัด ความต้องการ รวมทั้งสภาพของท้องถิ่นที่นำหลักสูตรนั้นไปใช้ด้วย กล่าวได้ว่า หลักสูตรที่เหมาะสมควรเกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตที่เป็นอยู่ของชุมชนนั้น และหลักสูตรที่ดีย่อมมีความเป็นพลวัต มีการปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อสนองความต้องการของสังคมในการสร้างหลักสูตรจึงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้หลักสูตรควรจะต้องมีการบูรณาการการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นด้วย

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning) โดยความรู้ที่เรียนไปแล้วจะถูกนำมาสัมพันธ์กับความรู้ที่จะเรียนใหม่ ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น จัดเนื้อหาวิชา หรือความรู้ให้มีลักษณะเหมือนชีวิตจริง คือ ผสมผสานและสัมพันธ์กัน เป็นความรู้ในลักษณะหรือรูปแบบที่เอื้อต่อการนำไปใช้กับชีวิต ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพและปัญหาสังคมได้ดีขึ้น การกระทำหรือปรากฏการณ์ต่างๆ ในสังคมเป็นผลรวมจากหลายๆ สาเหตุ การที่จะเข้าใจปัญหาใดและสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ ควรพิจารณาปัญหาและที่มาของปัญหาอย่างกว้างๆ โดยใช้ความรู้จากหลายๆ วิชา มาสัมพันธ์กันเพื่อสร้างความเข้าใจใหม่ๆ ขึ้น ช่วยให้การสอนและการให้การศึกษาที่มีคุณค่ามากขึ้น แทนที่จะเป็นการถ่ายทอดความรู้หรือสาระแต่เพียงประการเดียว นอกจากนี้ยังช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็น ทำให้เกิดความคิดรวบยอดที่กระจ่างถูกต้อง และสามารถปลูกฝังค่านิยมที่พึงปรารถนาได้อีกด้วย การบูรณาการความรู้ทำให้วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาหรือการสอนเปลี่ยนไป จากให้ผู้เรียนได้รับความรู้เป็นให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าและนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

เพื่อสนองเจตนารมณ์ตามแนวนโยบายแผนการศึกษาชาติ ได้มีการปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนให้กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเพื่อเอื้อต่อการแก้ปัญหาและชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้โดยมีพื้นฐานแนวคิดที่ว่าให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) โดยนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้รู้จัก เข้าใจ และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และมุ่งให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงกับชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม จนสามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรได้อย่างแท้จริง (กรมวิชาการ, 2542) ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 เพื่อให้ครูนำไปศึกษาและปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1) เพื่อสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9
- 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศรวมทั้งองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านต่างๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ฯลฯ ตลอดจนสภาพปัญหาและสิ่ง ที่ควรได้รับการถ่ายทอดและพัฒนาในชุมชนและสังคมนั้น ๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อจะนำไปใช้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2549)

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามความสนใจ ความสามารถ และความต้องการ โดยการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพฤติกรรม ทั้งด้านสติปัญญา ทักษะและจิตใจ สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปแก้ไข ปัญหาด้วยตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน

คู่มือ หมายถึง หนังสือ หรือ เอกสารที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับผู้สนใจหรือผู้ที่ จะศึกษาเพื่อให้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ โดยมีกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงาน ทำให้อ่านง่ายขึ้นและสะดวกแก่การนำไปศึกษาด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสร้างคู่มือฯ และระยะที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของคู่มือฯ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม ซึ่งเป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 16 คน จากครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1) คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

2) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือทั้ง 2 ชุด ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแหล่งเรียนรู้ของเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

1.2) ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน 16 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นโดยการสนทนากลุ่มที่มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการ และองค์ประกอบของคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จำนวน 3 ประเด็น คือ ขอบเขต/หัวข้อของเนื้อหาที่ควรมีในคู่มือรูปแบบวิธีการนำเสนอเนื้อหาในคู่มือ และการออกแบบคู่มือ

1.3) นำผลการสนทนากลุ่มมาเป็นแนวทางในการสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระเรียนรู้ท้องถิ่น สำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

1.4) ตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ใช้การสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระเรียนรู้ท้องถิ่น

1.5) นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและแก้ไขคู่มือก่อนนำไปให้ครูผู้สอนนำไปใช้ต่อไป

2) แบบสอบถามความคิดเห็นครูผู้สอนเกี่ยวกับคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระเรียนรู้ท้องถิ่น สำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

แบบสอบถามความคิดเห็นฯ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ด้านข้อมูล ด้านการออกแบบคู่มือ และด้านการนำคู่มือไปใช้ประโยชน์ จำนวน 18 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ ในระดับมาก

3 หมายถึง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ ในระดับน้อย

1 หมายถึง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ ในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง คู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง คู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง คู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง คู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง คู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จำนวน 1 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

สำหรับการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคู่มือการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำมาสร้างเป็นประเด็นการประเมินสำหรับการวิจัย

2) สร้างข้อคำถามเพื่อการประเมินจำนวน 18 ข้อ แบ่งออกเป็น ด้านข้อมูล ด้านการออกแบบคู่มือฯ และด้านการนำคู่มือฯ ไปใช้ประโยชน์

3) ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง และแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม

2) ส่งหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม

3) สร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

3.1) จัดสนทนากลุ่มที่โรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม โดยมีครูผู้สอนในโรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคมเป็นผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน

3.2) สรุปผลการสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดแนวทางในการสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

3.3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร จำนวน 3 ท่าน โดยใช้การสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

3.4) ปรับปรุงและแก้ไขคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามข้อเสนอแนะของ

ผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

4) นำคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ครูผู้สอนประเมินโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

1. คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน โดยมีรายละเอียดของคู่มือฯ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย 1) ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 2) ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 3) จุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 4) ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 5) รูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 6) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 7) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ องค์ประกอบที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น ต.โพรงมะเดื่อ อ.เมือง จ.นครปฐม

2. ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อคุณภาพของคู่มือ การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านข้อมูล			
1. เนื้อหาในคู่มือมีความละเอียดและครบถ้วนสมบูรณ์	4.44	0.51	มาก
2. ภาษาในคู่มือสื่อความหมายได้ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.63	0.50	มากที่สุด
3. การจัดลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.63	0.50	มากที่สุด
4. เนื้อหาในคู่มือมีความครอบคลุมทุกขั้นตอน	4.31	0.70	มาก
5. การแสดงตัวอย่างประกอบในคู่มือมีความชัดเจน	4.06	0.68	มาก
6. เนื้อหาในคู่มือมีความเป็นปัจจุบัน	4.19	0.66	มาก
รวม	4.38	0.59	มาก
ด้านการออกแบบคู่มือฯ			
7. ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.13	0.74	มาก
8. รูปแบบตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.33	0.72	มาก
9. แผนภาพประกอบชัดเจน เข้าใจง่าย	3.93	0.59	มาก
10. การออกแบบรูปเล่มมีความเหมาะสม	4.27	0.80	มาก
11. รูปภาพสื่อความหมายได้ชัดเจน	4.07	0.70	มาก
12. การออกแบบปกมีความเหมาะสม	4.47	0.74	มาก
รวม	4.20	0.72	มาก
ด้านการนำคู่มือไปใช้ประโยชน์			
13. สามารถใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ได้	4.40	0.63	มาก
14. สามารถนำไปใช้อ้างอิงในการจัดการเรียนรู้ได้	4.33	0.62	มาก
15. สามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ได้	4.40	0.63	มาก
16. มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้	4.33	0.72	มาก
17. สามารถปฏิบัติตามได้ทุกขั้นตอนในคู่มือ	4.00	0.53	มาก
18. ช่วยให้การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฯ รวดเร็ว และถูกต้อง	4.07	0.59	มาก
รวม	4.26	0.62	มาก
ทั้งหมด	4.28	0.64	มาก

6. สรุปผลการวิจัย

ผลการสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 พบว่า ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน โดยมีรายละเอียดของคู่มือฯ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 บทนำ องค์ประกอบที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น ต.โพรงมะเดื่อ อ.เมือง จ.นครปฐม และผลการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 พบว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อคู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

7. อภิปรายผลการวิจัย

1. คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 : กรณีศึกษาโรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 คือ บทนำ องค์ประกอบที่ 2 คือ ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น ต.โพรงมะเดื่อ อ.เมือง จ.นครปฐม เห็นได้ว่าคู่มือที่สร้างขึ้นมีรายละเอียดทั้งในส่วนของหลักการการจัดการเรียนรู้ และในส่วนของบริบทในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่จะนำมาบูรณาการเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ เอ็มเมอตัน ถิ่นปัญญา (2548) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง หมอลำกลอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนม่วงหวานพัฒนาศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยดำเนินการ 4 ชั้น คือ 1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และ 4) การประชาสัมพันธ์และประชาสัมพันธ์หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการพัฒนาหลักสูตรหมอลำกลอน จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดเวลาเรียน 80 ชั่วโมงต่อปี ทำ การสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ลำกลอน และควรมีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหมอลำกลอนมามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน 2) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียน แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล สำหรับขอบข่ายเนื้อหา ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของหมอลำ ความหมายของหมอลำ ประเภทของหมอลำ ความหมายและลักษณะของหมอลำกลอน บทบาทของหมอลำที่มีต่อสังคม การฝึกขับร้องหมอลำกลอน ประโยชน์ของหมอลำ และแนวโน้มในการอนุรักษ์และพัฒนาหมอลำ 3) การประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ภาพรวมของหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) การจัดนิทรรศการนำเสนอหลักสูตรมีความเหมาะสมดี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากที่สุด คือ หมอลำกลอนมีคุณค่าในด้านวัฒนธรรม หมอลำกลอนมีประโยชน์ต่อชุมชน ต่อผู้เรียน และมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรหมอลำกลอน ผู้บริหาร-ครูอาจารย์เห็นว่า หลักสูตรหมอลำกลอนมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดการเรียนการสอน โดยเริ่มใช้ในปีการศึกษา 2548 เป็นวิชาเพิ่มเติม วิชาหมอลำกลอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ด้านข้อมูลและด้านการออกแบบคู่มือฯ พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ สูงที่สุด คือ ภาษาในคู่มือสื่อความหมายได้ชัดเจน เข้าใจง่าย และการจัดลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสมและรูปแบบตัวอักษรมีความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากในกระบวนการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ได้มีผู้เชี่ยวชาญในด้านการออกแบบสื่อการเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรเข้ามาช่วย ทำให้คู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ ในด้านข้อมูลและในด้านการออกแบบอยู่ในระดับมาก และในด้านการนำคู่มือไปใช้ประโยชน์ พบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากเช่นกัน กล่าวคือสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ได้ และสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือสามารถนำไปใช้อ้างอิงในการจัดการเรียนรู้ได้และมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ โดยจะเห็นว่าคู่มือฯ ฉบับนี้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เพราะในคู่มือมีองค์ประกอบที่ครบถ้วนซึ่งสอดคล้องกับ จารุณี แสงหิม (2546) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเพาะเห็ดฟางจากเปลือกมันสำปะหลัง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 พบว่า 1) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกันในองค์ประกอบ เหมาะสมกับนักเรียนและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 2) คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ทักษะการปฏิบัติ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการทำงานผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 80 ขึ้นไป และ 3) ความคิดเห็นของผู้ปกครอง นักเรียนและครู วิทยากรท้องถิ่น ผู้บริหาร มีความคิดเห็นว่าเป็นนักเรียนมีความภาคภูมิใจ เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำไปใช้เป็นอาชีพเสริมได้

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนที่นำคู่มือบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นนี้ไปใช้ ควรจะต้องปรับเวลาให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน
2. ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาควรศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนในคู่มือฯ ให้ชัดเจนก่อนนำไปปฏิบัติ
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป
 1. ควรสร้างคู่มือบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในบริบทโรงเรียนที่มีลักษณะเฉพาะอื่นๆ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์แก่โรงเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างกันไป
 2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ .(2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- จารุณี แสงหิม. (2546). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเพาะเห็ด ฟางจากเปลือกมันสำปะหลัง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด .(2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). การปฏิรูปการศึกษา:วาระแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เอื้อมเดือน ถิ่นปัญญา. (2548). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่องหมอลำกลอนสำหรับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนม่วงหวานพัฒนศึกษา จังหวัดขอนแก่น .วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.